

คู่มือ...

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ฝ่ายกิจการสภา

สำนักงานเลขานุการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี

คำนำ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเครื่องหมายแห่งเกียรติยศซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ราชการหรือสาธารณชน เพื่อเป็นบำเหน็จความชอบและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติยศอย่างสูงแก่ผู้ได้รับพระราชทาน ผู้ที่จะต้องร่วมในงานพระราชพิธี รัฐพิธี พิธี ที่มีกำหนดในหมายกำหนดการหมายรับสั่งของสำนักพระราชวังหรือกำหนดนัดหมายของทางราชการกำหนดให้แต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะต้องแต่งกายและประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ถูกต้อง ดังนั้นเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติ จึงได้จัดทำคู่มือเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ถูกต้องสวยงามและเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผู้จัดทำหวังว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจ

นางสาวอมรรัตน์ ทรัพย์มั่งสังข์

ผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี	๑
เครื่องแบบปกติขาว	๒
เครื่องแบบปกติขาวระดับเหรียญ	๓
เครื่องแบบเต็มยศและเครื่องแบบครึ่งยศ	๕
การแต่งกายระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๑๙

พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี

ในรอบปีปฏิทินหลวงหนึ่งๆ กำหนดวันพระราชพิธีและรัฐพิธีไว้บางพระราชพิธี หรือรัฐพิธี จะกำหนดวันที่และเดือนไว้แน่นอน เช่น พระราชพิธีสงกรานต์ วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ เป็นต้น ส่วนพระราชพิธีที่เกี่ยวกับทางศาสนาจะกำหนดไว้เป็นวันข้างขึ้นข้างแรมและเดือน เช่น พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน เป็นต้น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในวันดังกล่าว หรือจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดพระองค์หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ หรือจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้องคมนตรีเป็นผู้แทนพระองค์ไปปฏิบัติกรณียกิจแทน

พระราชพิธีและรัฐพิธีมีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

พระราชพิธี หมายถึง งานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดไว้เป็นประจำตามราชประเพณี ซึ่งจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธี ก่อนถึงงานพระราชพิธีจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีหมายกำหนดการพระราชพิธีที่จะเสด็จทรงพระราชดำเนินไปทรงประกอบพระราชกรณียกิจ (โปรดสังเกตคำว่าหมายกำหนดการ) โดยปกติแล้วผู้มีตำแหน่งเฝ้าฯ มีหน้าที่จะต้องไปเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีดังกล่าวเว้นแต่จะเป็นพระราชพิธีส่วนพระองค์หรือเป็นการภายใน นอกจากนี้ในระหว่างปีอาจทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีต่างๆ ในโอกาสที่สำคัญเพิ่มจากพระราชพิธีประจำปี ดังเช่นที่ผ่านมา อาทิ พระราชพิธีรัชดาภิเษก พระราชพิธีกาญจนาภิเษก เป็นต้น

รัฐพิธี หมายถึง งานที่รัฐบาลกราบบังคมทูลขอพระมหากรุณาให้ทรงรับไว้เป็นงานพิธี มีหมายกำหนดการที่กำหนดไว้เป็นประจำซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานในพิธีหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีผู้แทนพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธาน ซึ่งเห็นได้ว่าแตกต่างจากพระราชพิธีที่ว่าแทนที่พระมหากษัตริย์จะทรงกำหนด กลับเป็นว่ารัฐบาลเป็นฝ่ายกำหนด แล้วขอพระราชทานอัญเชิญเสด็จพระราชดำเนิน นอกจากนี้จะมีรัฐพิธีที่สำคัญและไม่ได้จัดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ รัฐพิธีเสด็จพระราชดำเนินเปิดประชุมรัฐสภา ซึ่งจะมีขึ้นหลังจากมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานอัญเชิญเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดสมัยประชุมรัฐสภา

พิธี หมายถึง งานที่ผู้ใดก็ตามสามารถจัดขึ้นตามลัทธิ ตลอดจนแบบอย่างธรรมเนียมประเพณี การปฏิบัติของในแต่ละสังคมหรือท้องถิ่น อาทิเช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีอุปสมบท เป็นต้น อย่างไรก็ตามอาจมีพิธีสำคัญของพระมหากษัตริย์หรือรัฐบาล แต่ไม่ได้กำหนดเป็นพระราชพิธี หรือรัฐพิธี เช่น พิธีรับรองพระราชอาคันตุกะ และพิธีรับรองผู้นำหรือประมุขต่างประเทศที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาล เป็นต้น

ผู้ที่เข้าร่วมในพิธีต่างๆ ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมแก่ฐานะตามสถานการณ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ไว้มากเช่นเดียวกับสังคมประเทศที่มีความเจริญทางด้านจิตใจ โดยได้ถือปฏิบัติกันเป็นแบบแผนการวางตัวในการเข้าสังคมไว้ อันเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน

บุคคลในแต่ละฐานะของสังคมก็จะมีวิธีปฏิบัติในแต่ละเหตุการณ์ที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในพระราชพิธี รัฐพิธี และในโอกาสต่างๆ โดยกำหนดไว้เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ซึ่งผู้มีฐานะเป็นข้าราชการ รวมทั้งผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของประเทศต้องให้ความสำคัญในการวางตัวและประพฤติตนตามแบบแผน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและยกย่องของบุคคลโดยทั่วไป

จากความสำคัญของพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีดั่งที่กล่าวข้างต้นนั้นจะต้องศึกษารายละเอียดของการแต่งกายเพื่อถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่กำหนดในหมายกำหนดการหมายรับสั่งของสำนักพระราชวังหรือกำหนดนัดหมายของทางราชการ การแต่งกายในการเข้าเฝ้าฯ จะกำหนดไว้เป็นเครื่องแบบพิธีการ

เครื่องแบบพิธีการ

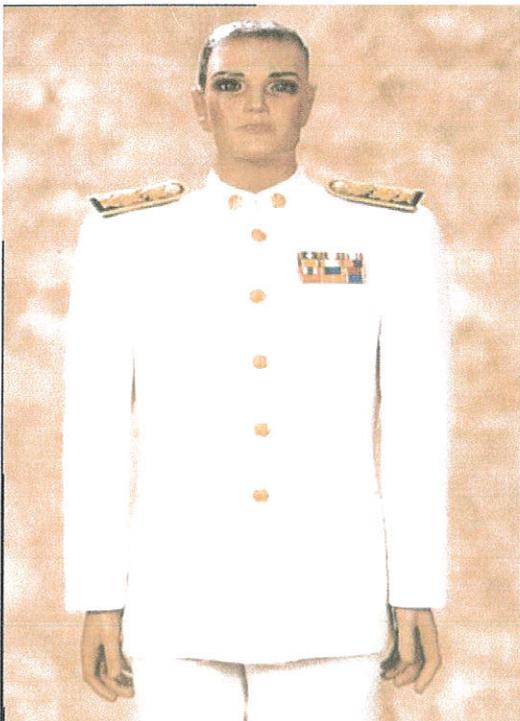
๑. เครื่องแบบปกติขาว

- บุรุษ (เสื้อขาว กางเกงขาว)
- สตรี (เสื้อขาว กระโปรงขาว)
- ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเบื้องซ้าย

ประเภทของงานในการแต่งเครื่องแบบปกติขาว : ใช้ในงาน เช่น พิธีวางศิลาฤกษ์ พิธีเปิดสถานที่ราชการ งานเลี้ยงที่เกี่ยวกับราชการ การรับเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ งานวางพระมาลาอนุสาวรีย์ต่างๆ งานส่วนตัว เช่น งานมงคลสมรส งานพระราชเพลิงศพ

ตัวอย่าง การแต่งกายปกติขาว

บุรุษ
↓

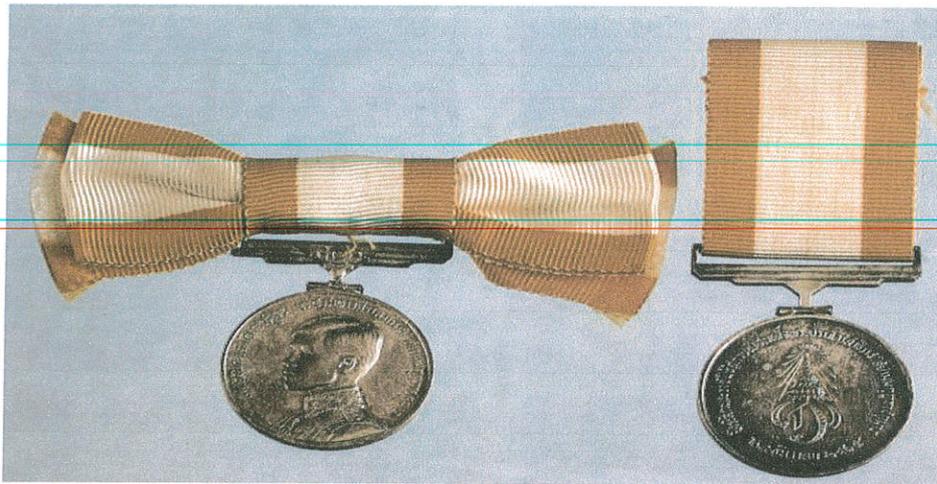
สตรี
↓

๒. เครื่องแบบปกติขาวประดับเหรียญ (เฉพาะกรณีหมายกำหนดการกำหนดว่าให้แต่งเครื่องแบบปกติขาวประดับเหรียญ)

- บุรุษ (เสื้อขาว กางเกงขาว)
- สตรี (เสื้อขาว กระโปรงขาว)

- ให้ประดับเหรียญราชอิสริยาภรณ์หรือเหรียญที่ระลึก เช่น เหรียญที่ระลึกพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เหรียญที่ระลึกพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เหรียญที่ระลึกสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี เหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา เหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระชนมายุครบ ๘๔ พรรษา เป็นต้น โดยไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์และแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์

◀ ด้านหน้าสตรี

▶ ด้านหลังบุรุษ

เหรียญที่ระลึกพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

◀ ด้านหน้าสตรี

▶ ด้านหลังบุรุษ

เหรียญที่ระลึกพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

◀ บุรุษ ▶

สตรี ▶

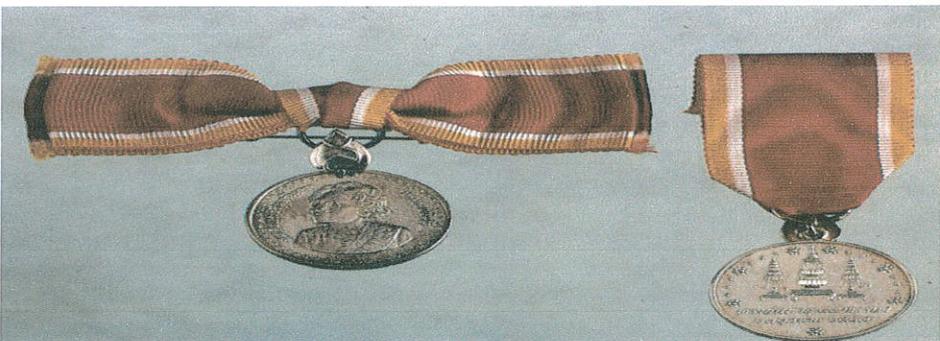
เหรียญที่ระลึกสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี

◀ บุรุษ ▶

สตรี ▶

เหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา

◀ ด้านหน้าสตรี ▶

ด้านหลังบุรุษ ▶

เหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระชนมายุครบ ๘๔ พรรษา

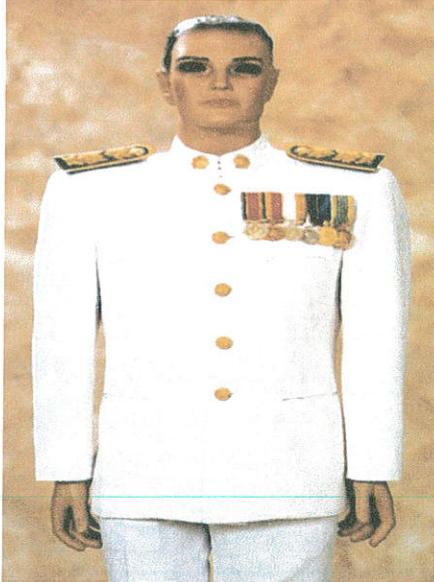
◀ สตรี ▶

บุรุษ ▶

เหรียญเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหามงคลชัย พระราชพิธีเฉลิมพระชนมายุ ๖๐ พรรษา

ตัวอย่าง การแต่งกายปกติชาวระดับเหรียญ

บุรุษ ↓

สตรี ↓

๓. เครื่องแบบเต็มยศและเครื่องแบบครึ่งยศ

- บุรุษ (เสื้อขาว กางเกงดำ)

- สตรี (เสื้อขาว กระโปรงดำ)

- ระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

- ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นต่ำกว่าสายสะพาย

การแต่งกายเต็มยศและครึ่งยศนั้นแต่งกายเหมือนกัน

- ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย

การแต่งกายเต็มยศและครึ่งยศนั้นแต่งกายเหมือนกัน

เว้นแต่ครึ่งยศไม่ต้องสวมสายสะพาย

ประเภทของงานในการแต่งเครื่องแบบเต็มยศ : พระราชพิธีเปิดสมัยประชุมรัฐสภา พระราชพิธีถวาย
ผ้าพระกฐิน พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พระราชพิธีฉัตรมงคลงานสโมสรสันนิบาต ทำเนียบรัฐบาล

ประเภทของงานในการแต่งเครื่องแบบครึ่งยศ : ส่วนมากเป็นงานซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
พระราชดำเนิน แต่เป็นงานที่มีความสำคัญรองไปจากงานซึ่งต้องแต่งเครื่องแบบเต็มยศ

ก. การแต่งกายเต็มยศและครึ่งยศของผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นต่ำกว่า
สายสะพาย สำหรับผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดังชั้นต่อไปนี้

๑. บ.ช. และ บ.ม.

๒. จ.ม. และ บ.ช.

๓. จ.ช. และ จ.ม.

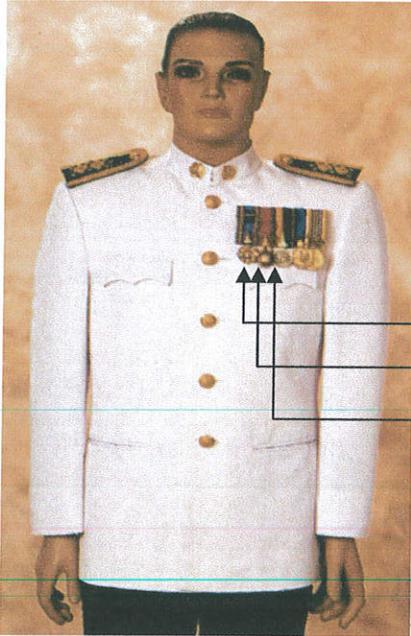
๔. ต.ม. และ จ.ช.

๕. ต.ช. และ ต.ม.

๖. ท.ม. และ ต.ช.

๗. ท.ช. และ ท.ม.

บ.ช. ประดับร่วมกับ บ.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ/ครึ่งยศ) ดวงตรา บ.ช. และดวงตรา บ.ม. ห้อยกับแพรแถบประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือ ปกกระเป๋าร่วมกับเหรียญราชอิสริยาภรณ์อื่น ๆ

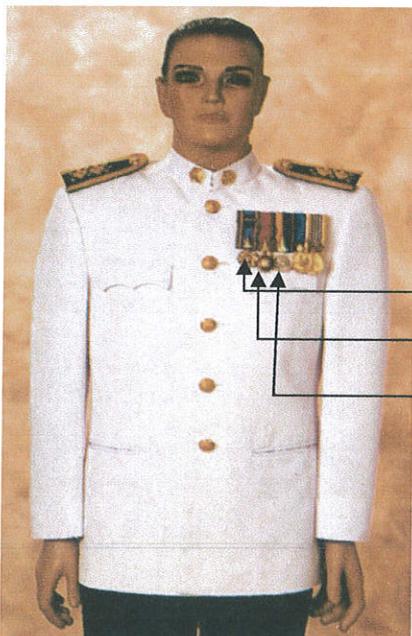
ดวงตรา บ.ช.
ดวงตรา บ.ม.
เหรียญราช
อิสริยาภรณ์

บ.ช. ประดับร่วมกับ บ.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ/ครึ่งยศ) ดวงตรา บ.ช. และดวงตรา บ.ม. ห้อยกับแพรแถบประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายร่วมกับเหรียญ ราชอิสริยาภรณ์อื่น ๆ

ดวงตรา บ.ช.
ดวงตรา บ.ม.
เหรียญราช
อิสริยาภรณ์

จ.ม.ประดับร่วมกับ บ.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ/ครึ่งยศ) ดวงตรา จ.ม. และดวงตรา บ.ช. ห้อยกับแพรแถบประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือ ปกกระเป๋าร่วมกับเหรียญราชอิสริยาภรณ์อื่น ๆ

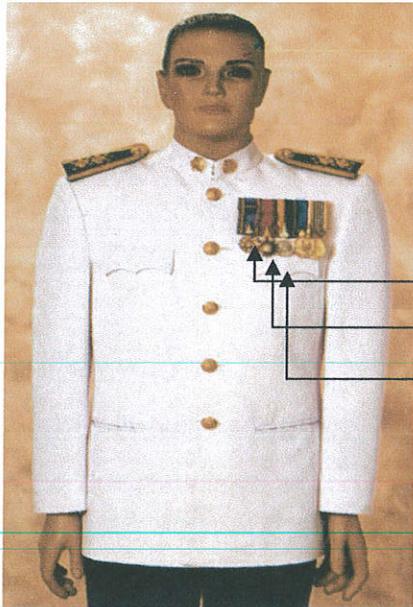
ดวงตรา จ.ม.
ดวงตรา บ.ช.
เหรียญราช
อิสริยาภรณ์

จ.ม.ประดับร่วมกับ บ.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ/ครึ่งยศ) ดวงตรา จ.ม. และดวงตรา บ.ช. ห้อยกับแพรแถบประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายร่วมกับเหรียญราช อิสริยาภรณ์อื่น ๆ

ดวงตรา จ.ม.
ดวงตรา บ.ช.
เหรียญราช
อิสริยาภรณ์

จ.ช.ระดับร่วมกับ จ.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ/ครึ่งยศ) ดวงตรา จ.ช. และดวงตรา จ.ม. ห้อยกับแพรแถบประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือ ปกกระเป๋าร่วมกับเหรียญราชอิสริยาภรณ์อื่นๆ

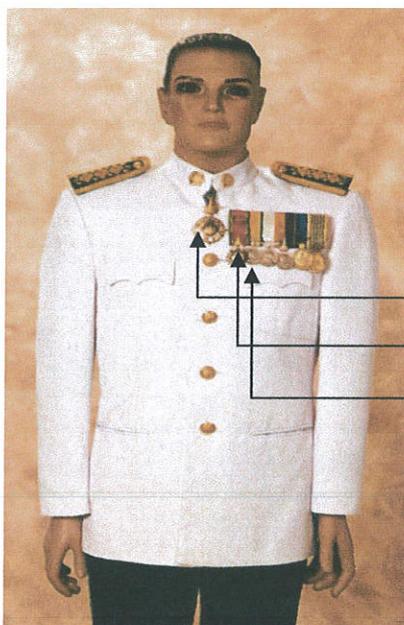
ดวงตรา จ.ช.
ดวงตรา จ.ม.
เหรียญราช
อิสริยาภรณ์

จ.ช.ระดับร่วมกับ จ.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ/ครึ่งยศ) ดวงตรา จ.ช.และดวงตรา จ.ม. ห้อยกับแพรแถบประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายร่วมกับเหรียญ ราชอิสริยาภรณ์อื่นๆ

ดวงตรา จ.ช.
ดวงตรา จ.ม.
เหรียญราช
อิสริยาภรณ์

ต.ม. ระดับร่วมกับ จ.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ/ครึ่งยศ) ดวงตรา ต.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกระหว่างตะขอตู้ล่างกับคุมเม็ดแรก ดวงตรา จ.ช. ห้อยกับแพรแถบประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าร่วมกับเหรียญราชอิสริยาภรณ์อื่นๆ

ดวงตรา ต.ม.
ดวงตรา จ.ช.
เหรียญราช
อิสริยาภรณ์

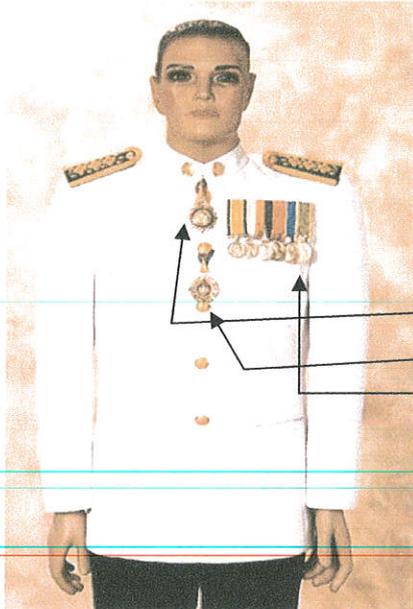
ต.ม. ระดับร่วมกับ จ.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ/ ครึ่งยศ) ดวงตรา ต.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอด ออกจากปกเสื้อตัวในให้ดวงตราทับผ้าผูกคอ และส่วนสูงสุดของ ดวงตราจรดเงื่อนผ้าผูกคอ ดวงตรา จ.ช. ห้อยกับแพรแถบประดับ ที่อกเสื้อเบื้องซ้ายร่วมกับเหรียญราชอิสริยาภรณ์อื่นๆ

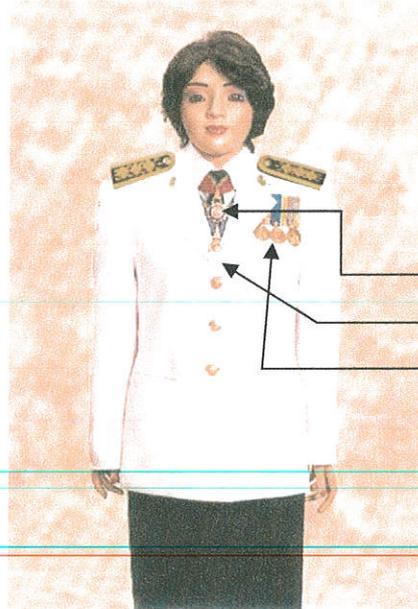
ดวงตรา ต.ม.
ดวงตรา จ.ช.
เหรียญราช
อิสริยาภรณ์

ต.ช. ประดับร่วมกับ ต.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ / ครึ่งยศ) ดวงตรา ต.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดอกระหว่างตะขอตัวล่างกับดุมเม็ดแรก ดวงตรา ต.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดอกจากรังดุมเม็ดที่สองโดยให้อยู่ใต้ดุม เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋

ต.ช. ประดับร่วมกับ ต.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ / ครึ่งยศ) ดวงตรา ต.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดอกจากปกเสื้อตัวในโดยให้ดวงตราทับผ้าผูกคอ และส่วนสูงสุดของดวงตราจรดเงื่อนผ้าผูกคอ ดวงตรา ต.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดอกจากปกเสื้อตัวในโดยให้ดวงตราทับผ้าผูกคอและอยู่กว่าดวงตรา ต.ช. เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดวงตรา ต.ช.
ดวงตรา ต.ม.
เหรียญราชอิสริยาภรณ์

ดวงตรา ต.ช.
ดวงตรา ต.ม.
เหรียญราชอิสริยาภรณ์

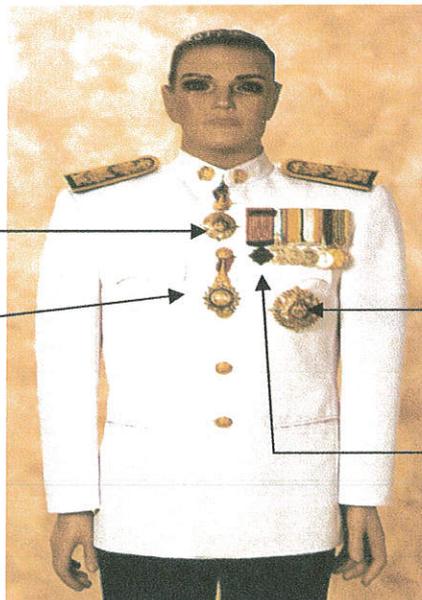
ท.ม. ประดับร่วมกับ ต.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ / ครึ่งยศ)

ดวงตรา ท.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดอกระหว่างตะขอตัวล่างกับดุมเม็ดแรก

ดวงตรา ต.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดอกจากรังดุมเม็ดที่สองโดยให้อยู่ใต้ดุม

ดารา ท.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋

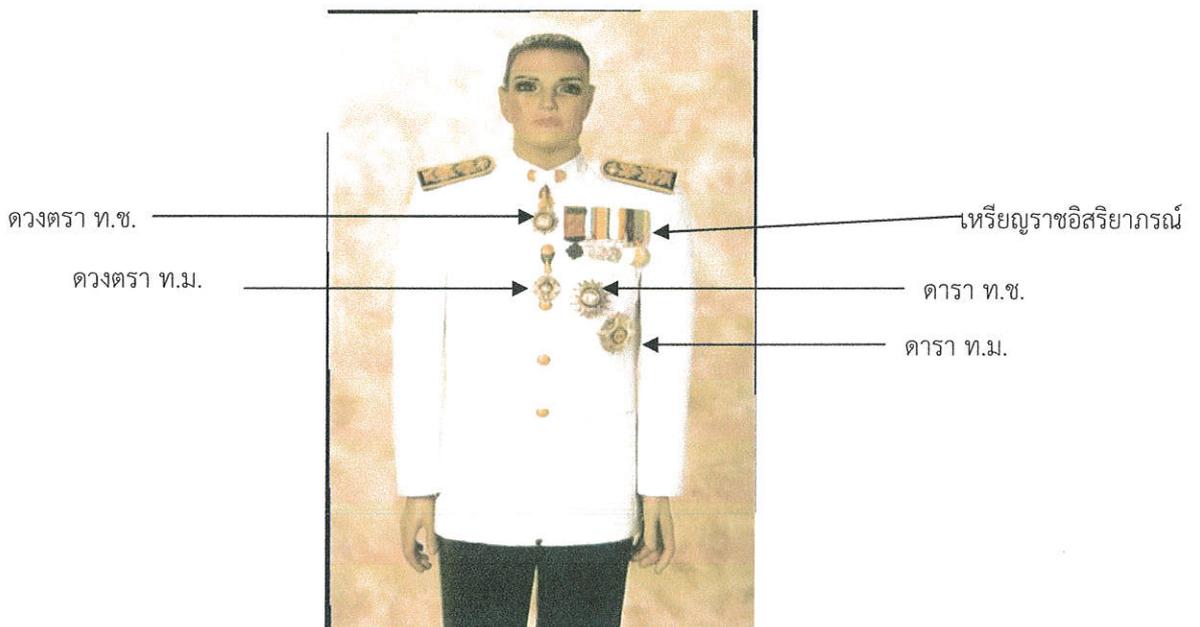

ดวงตรา ท.ม.
ดวงตรา ต.ช.
ดารา ท.ม.
เหรียญราชอิสริยาภรณ์

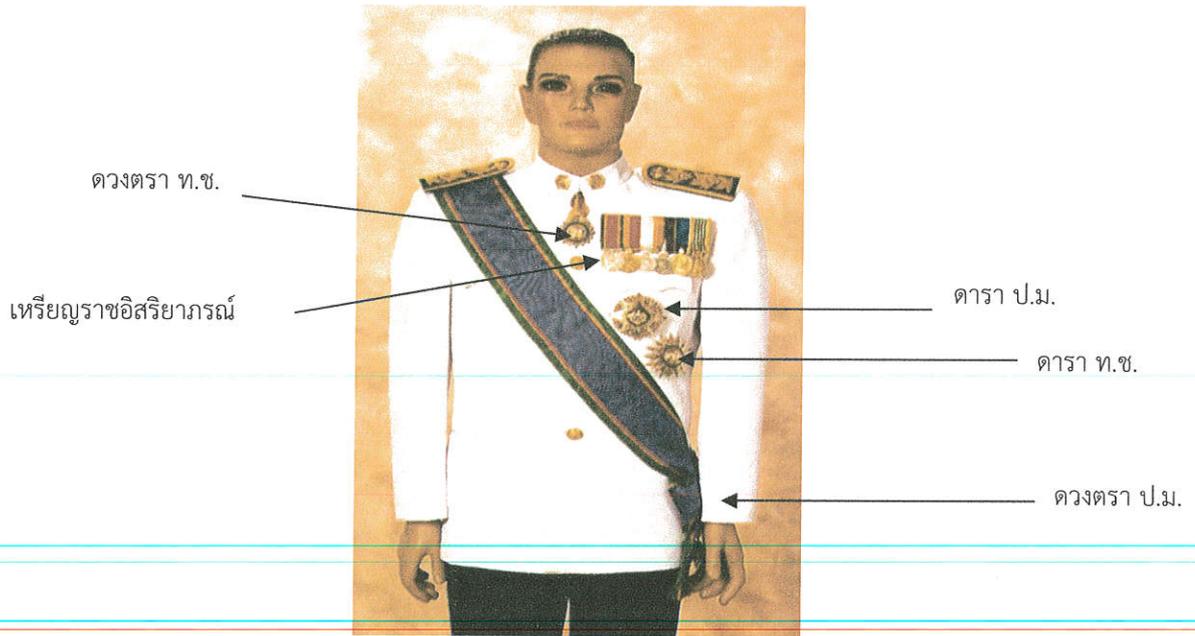
ท.ม. ประดับร่วมกับ ต.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ / ครึ่งยศ) ดวงตรา ท.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกจากปกเสื้อตัวในโดยให้ดวงตราทับผ้าผูกคอ และส่วนสูงสุดของดวงตราจรดเงื่อนผ้าผูกคอ
ดวงตรา ต.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกจากใต้ปกเสื้อตัวในโดยให้ดวงตราทับผ้าผูกคอ และอยู่ต่ำกว่าดวงตรา ท.ม. ดารา ท.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ต่ำกว่าเหรียญราชอิสริยาภรณ์ เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

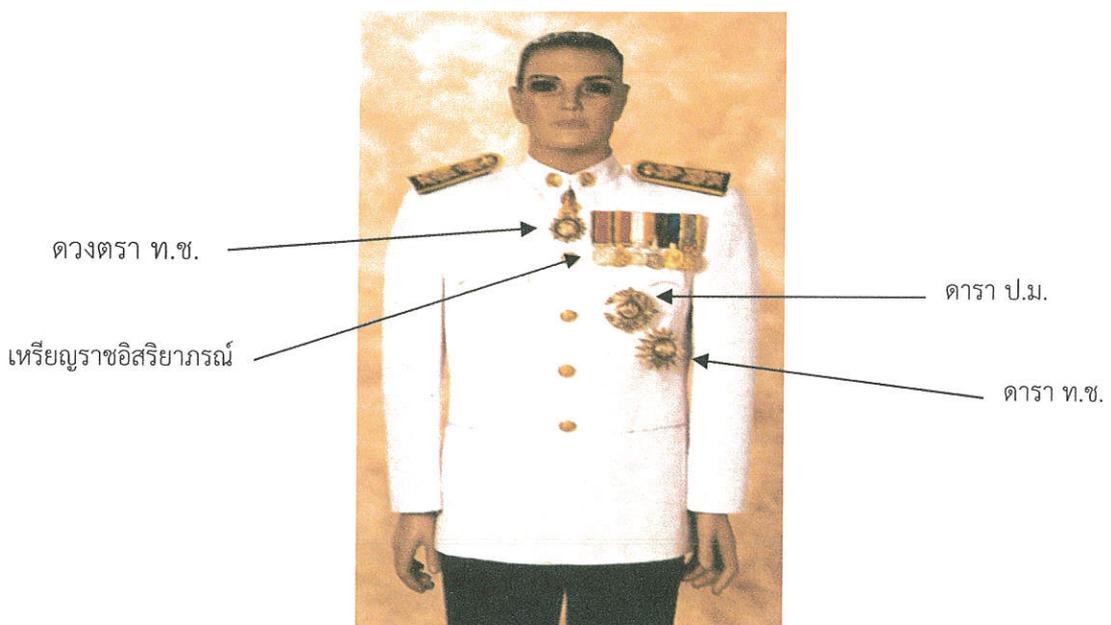
ท.ช. ประดับร่วมกับ ท.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ / ครึ่งยศ) ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกจกระหว่างตะขอตัวล่างกับดุมเม็ดแรก ดวงตรา ท.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกจากรังดุมเม็ดที่สองโดยให้อยู่ใต้ดุม ดารา ท.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋าดารา ท.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ท.ช. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าด

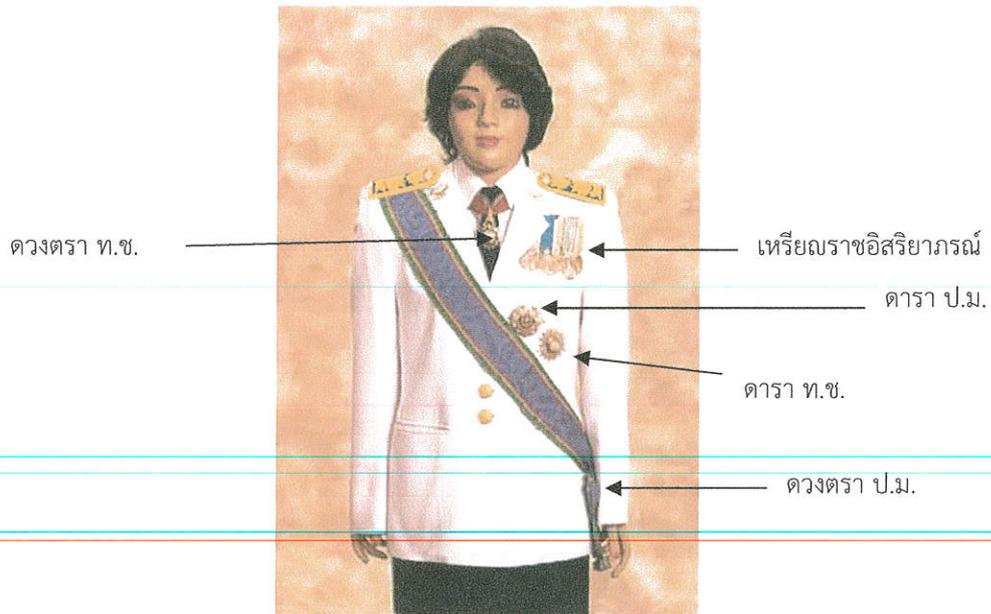
ป.ม. ประดับร่วมกับ ท.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ) ดวงตรา ป.ม. ห้อยกับสายสะพาย สะพายป่าขาว เฝียงลงทางซ้าย ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกระหว่างตะขอดำกลางกับคุดมเม็ดแรก ดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋าดารา ท.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ม. เฝียงไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าดารา

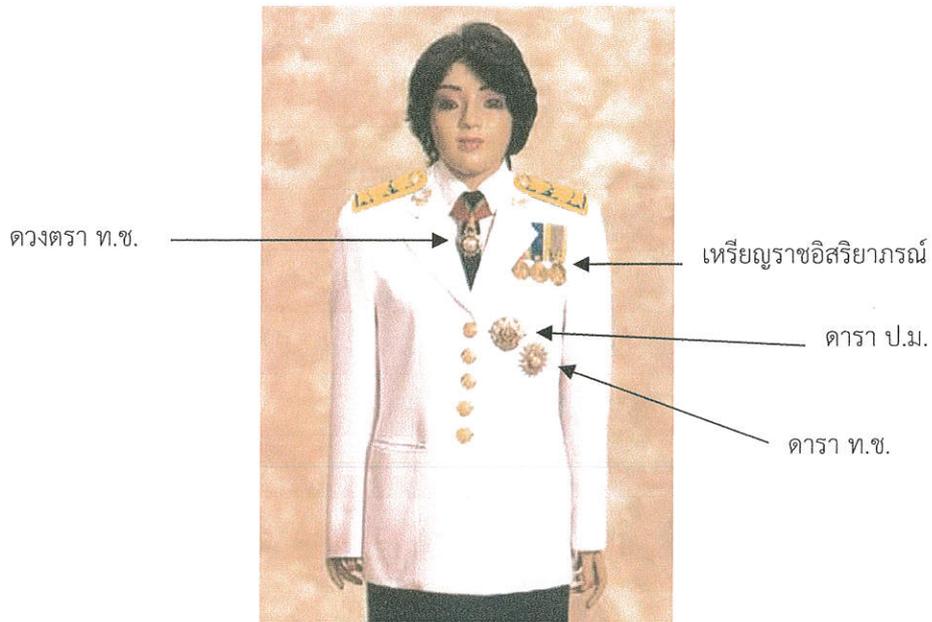
ป.ม. ประดับร่วมกับ ท.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ครึ่งยศ) ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกระหว่างตะขอดำกลางกับคุดมเม็ดแรก ดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋าดารา ท.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ม. เฝียงไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าดารา (ไม่สวมสายสะพาย)

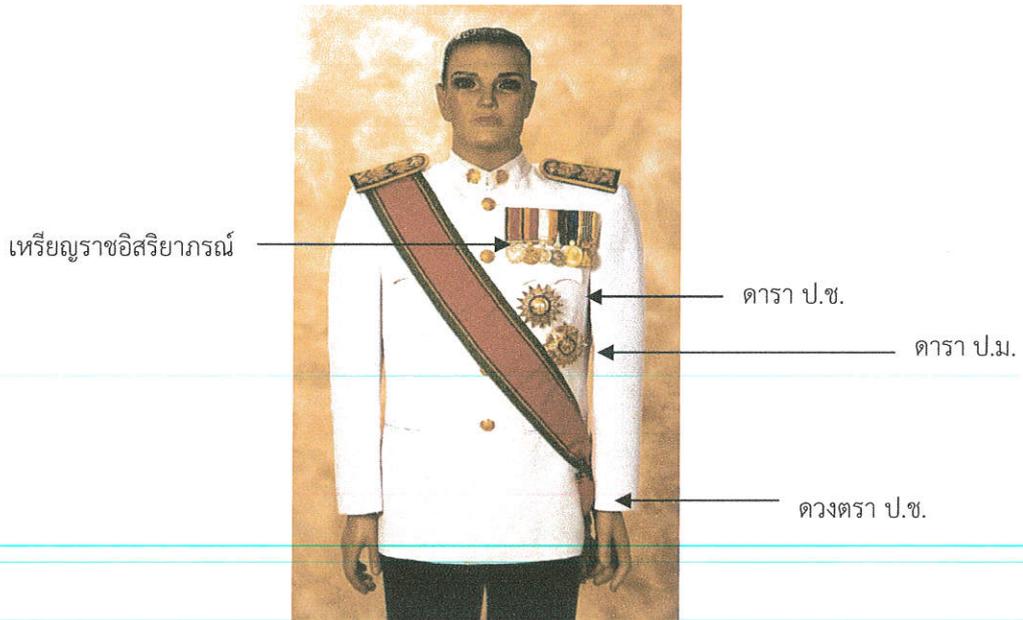
ป.ม. ประดับร่วมกับ ท.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ) ดวงตรา ป.ม. ห้อยกับสายสะพาย สะพายป่าขาวเฉียงลงทางซ้าย ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพร่แถบลอดจากปกเสื้อตัวในโดยให้ดวงตราทับผ้าผูกคอ และส่วนสูงสุดของดวงตราจรดเงื่อนผ้าผูกคอ ดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ต่ำกว่าเหรียญราชอิสริยาภรณ์ ดารา ท.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ม. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ

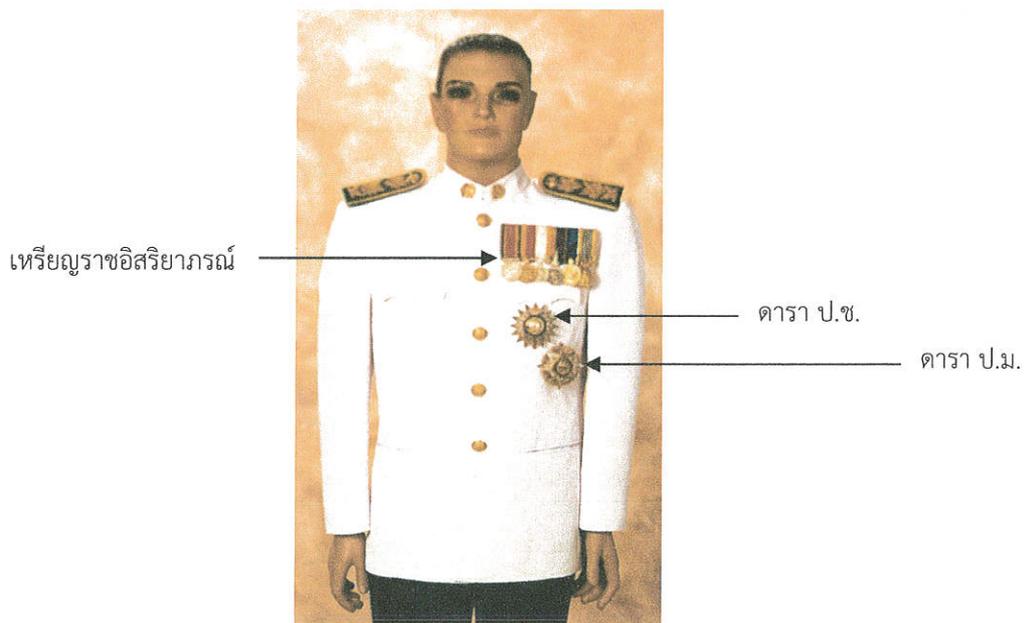
ป.ม. ประดับร่วมกับ ท.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ครึ่งยศ) ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพร่แถบลอดจากปกเสื้อตัวในโดยให้ดวงตราทับผ้าผูกคอ และส่วนสูงสุดของดวงตราจรดเงื่อนผ้าผูกคอ ดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ต่ำกว่าดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ดารา ท.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ม. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ (ไม่สวมสายสะพาย)

ป.ช. ประดับร่วมกับ ป.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ) ดวงตรา ป.ช. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าขวาเฉียงลงทางซ้าย ดารา ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋าดารา ป.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ช. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าด

ป.ช. ประดับร่วมกับ ป.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ครึ่งยศ) ดารา ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋าดารา ป.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ช. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าด (ไม่สวมสายสะพาย)

ป.ช. ประดับร่วมกับ ป.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ) ดวงตรา ป.ช. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าขวาเฉียง
ลงทางซ้าย ดารา ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ดารา ป.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ช. เยื้องไปทางซ้าย
เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ

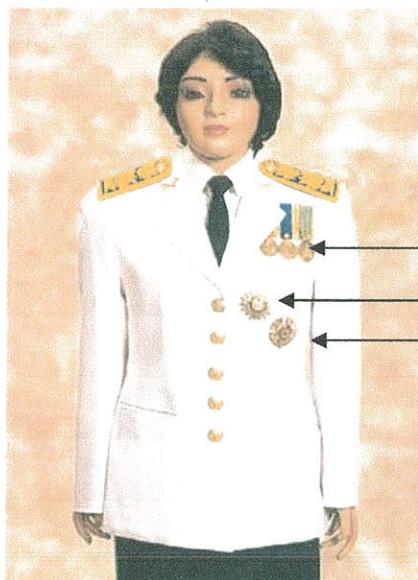
เหรียญราชอิสริยาภรณ์

ดารา ป.ช.

ดารา ป.ม.

ดวงตรา ป.ช.

ป.ช. ประดับร่วมกับ ป.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ครึ่งยศ) ดารา ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ดารา ป.ม.
ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ช. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญเฉลิม
พระเกียรติต่างๆ ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ (ไม่สวมสายสะพาย)

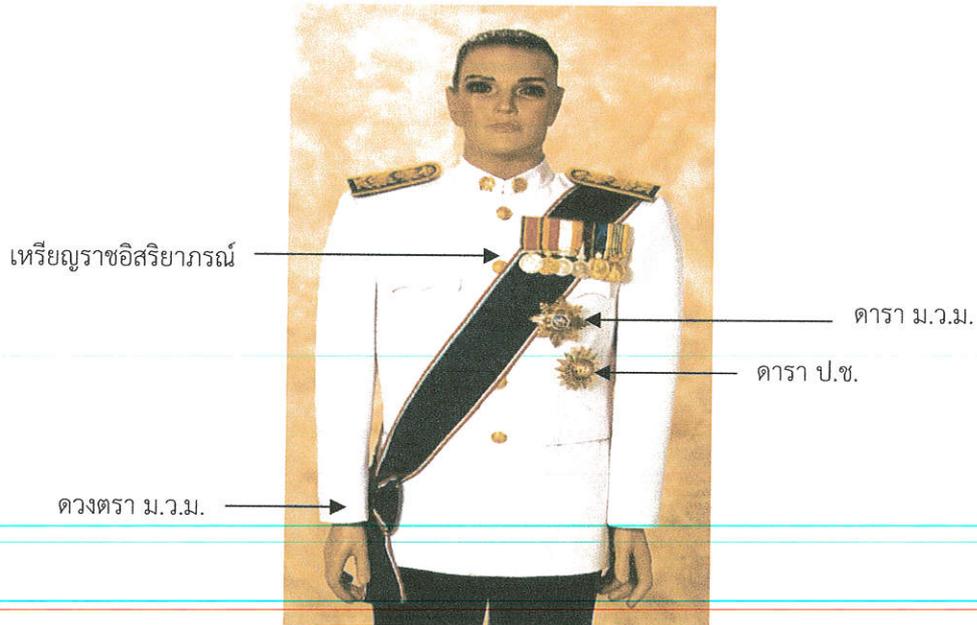

เหรียญราชอิสริยาภรณ์

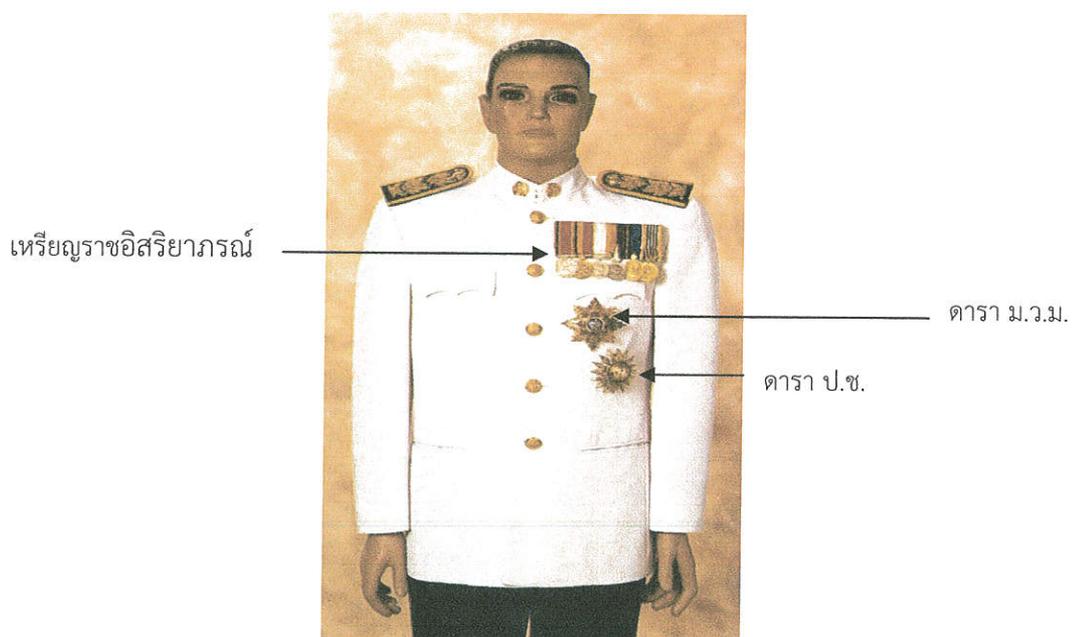
ดารา ป.ช.

ดารา ป.ม.

ม.ว.ม. ประดับร่วมกับ ป.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ) ดวงตรา ม.ว.ม. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่า ซ้ายเฉียงลงทางขวา ดารา ม.ว.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชายปกกระเป๋าดารา ป.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ว.ม. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าด

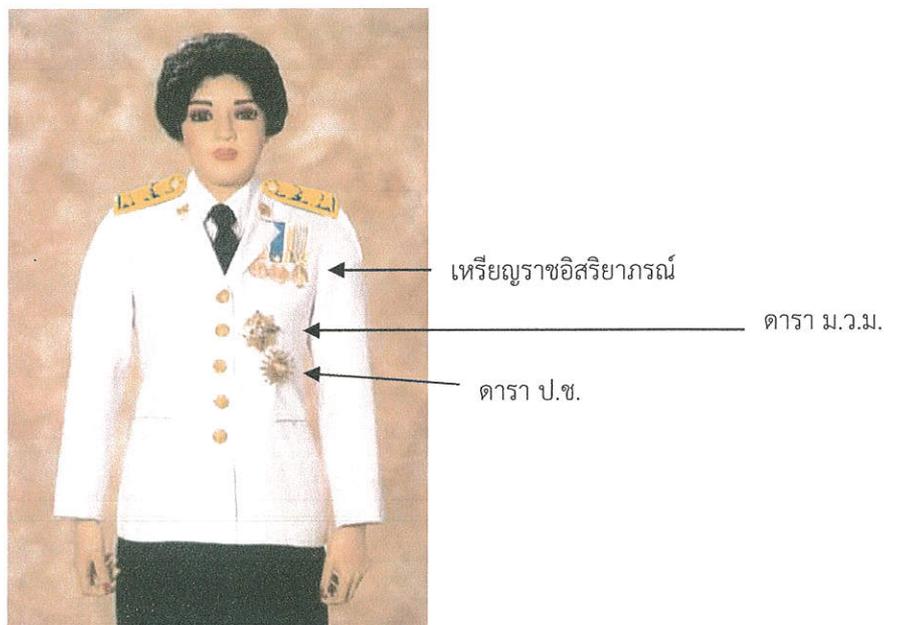
ม.ว.ม. ประดับร่วมกับ ป.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ครึ่งยศ) ดารา ม.ว.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชายปกกระเป๋าดารา ป.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ว.ม. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าด (ไม่สวมสายสะพาย)

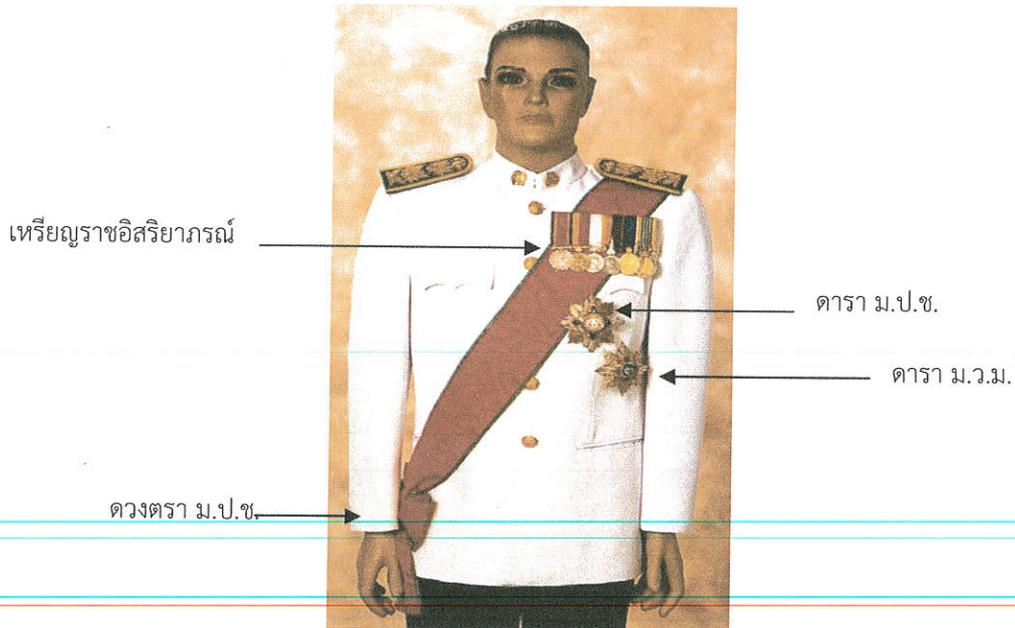
ม.ว.ม. ประดับร่วมกับ ป.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ) ดวงตรา ม.ว.ม. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่า ซ้ายเฉียงลงทางขวา ดารา ม.ว.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ดารา ป.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ว.ม. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ

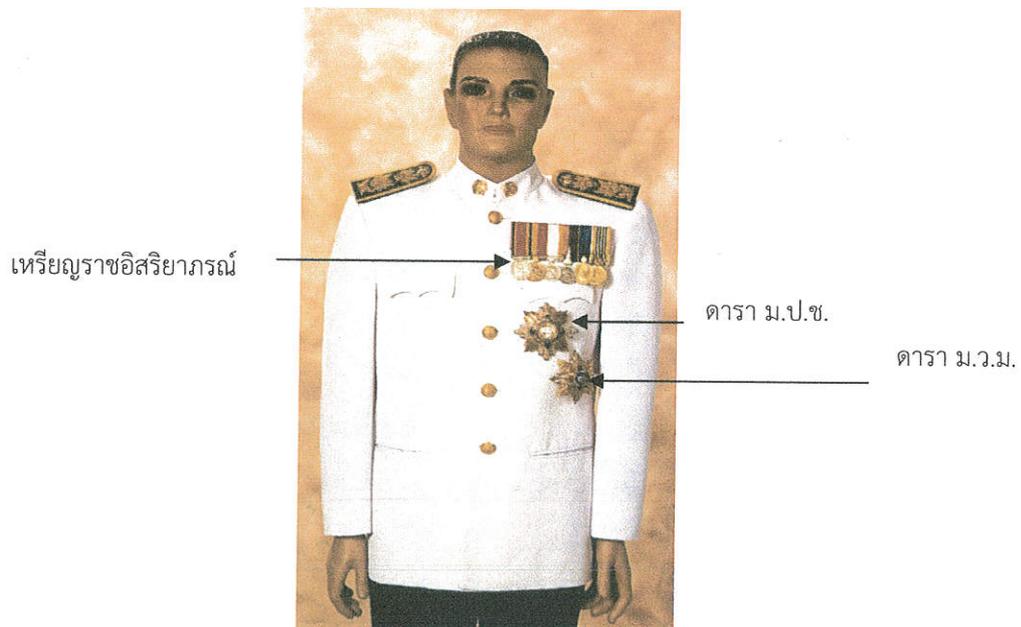
ม.ว.ม. ประดับร่วมกับ ป.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ครึ่งยศ) ดารา ม.ว.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ดารา ป.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ว.ม. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ (ไม่สวมสายสะพาย)

ม.ป.ช. ประดับร่วมกับ ม.ว.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ) ดวงตรา ม.ป.ช. ห้อยกับสายสะพาย สะพาย
บำนาญเฉียงลงทางขวา ดารา ม.ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชายปกกระเป๋าดารา ม.ว.ม. ประดับในระดับต่ำกว่า
กว่าดารา ม.ป.ช. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าดารา

ม.ป.ช. ประดับร่วมกับ ม.ว.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ครึ่งยศ) ดารา ม.ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชาย
ปกกระเป๋าดารา ม.ว.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ป.ช. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อก
เสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋าดารา (ไม่สวมสายสะพาย)

ม.ป.ช. ประดับร่วมกับ ม.ว.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (เต็มยศ) ดวงตรา ม.ป.ช. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่า ซ้ายเฉียงลงทางขวา ดารา ม.ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ดารา ม.ว.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ป.ช. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ

เหรียญราชอิสริยาภรณ์

ดารา ม.ป.ช.

ดารา ม.ว.ม.

ดวงตรา ม.ป.ช.

ม.ป.ช. ประดับร่วมกับ ม.ว.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ครึ่งยศ) ดารา ม.ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ดารา ม.ว.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ป.ช. เยื้องไปทางซ้าย เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ (ไม่สวมสายสะพาย)

เหรียญราชอิสริยาภรณ์

ดารา ม.ป.ช.

ดารา ม.ว.ม.

๔. การแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

การแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามหมายกำหนดการหรือกำหนดนัดหมายของทางราชการ

ในหมายกำหนดการหรือกำหนดนัดหมายของทางราชการในพระราชพิธีหรือรัฐพิธีต่างๆ จะมีข้อความระบุการแต่งกายในแต่ละโอกาส เช่น ให้แต่งกายเต็มยศ ครึ่งยศหรือปกติขาว แล้วแต่กรณี ผู้แต่งกายต้องตรวจสอบหมายกำหนดการหรือข้อความที่ระบุการแต่งกายในกำหนดนัดหมายของทางราชการให้ชัดเจนแล้วแต่งกายและประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ถูกต้อง ทั้งนี้ การที่จะประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ร่วมกับการแต่งกายดังกล่าวตามที่ระบุไว้ได้อย่างถูกต้องนั้น มีหลักสำคัญที่ควรทราบ ดังนี้

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับเครื่องแบบเต็มยศ

๔.๑ กรณีให้แต่งกายเต็มยศ (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงดำ)

๔.๑.๑. ไม่ระบุชื่อสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นต่ำกว่าสายสะพายให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของแต่ละตระกูลที่ได้รับพระราชทาน

- ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพายให้สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานเพียงสายเดียว โดยประดับดาราของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานแต่ละตระกูลตามลำดับเกียรติ

๔.๑.๒ ระบุชื่อสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นต่ำกว่าสายสะพายให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของแต่ละตระกูลที่ได้รับพระราชทาน

- ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพายให้สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ระบุ ซึ่งแม้ว่าจะได้รับพระราชทานสายสะพายที่มีลำดับเกียรติสูงกว่าก็ตามเช่น

ก. หมายกำหนดการระบุแต่งกายเต็มยศมงกุฎไทย

ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพายต้องปฏิบัติ ดังนี้

- ได้รับ ป.ม. และ ท.ช. ให้สวมสายสะพาย ป.ม. โดยประดับดาราของ ป.ม. และ ท.ช. ร่วมกันตามลำดับ

- ได้รับ ป.ช. และ ป.ม. ให้สวมสายสะพาย ป.ม. โดยประดับดาราของ ป.ช. และ ป.ม. ร่วมกันตามลำดับ

(ข้อสังเกต ถึงแม้ว่าจะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สายสะพายชั้นสูงสุด ป.ช. ก็ตามแต่หมายกำหนดการให้แต่งกายเต็มยศมงกุฎไทย ผู้ได้รับพระราชทานต้องลดสายสะพายในการประดับเป็น ป.ม. แต่ดาราของ ป.ช. คงประดับอยู่เหนือดาราของ ป.ม. ตามปกติ เพื่อแสดงให้เห็นทราบว่าบุคคลนี้เป็นผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดชั้น ป.ช. แล้ว)

- ได้รับ ม.ว.ม. และ ป.ช. ให้สวมสายสะพาย ม.ว.ม. โดยประดับดาราของ ม.ว.ม. และ ป.ช. ร่วมกันตามลำดับ

- ได้รับ ม.ป.ช. และ ม.ว.ม. ให้สวมสายสะพาย ม.ว.ม. โดยประดับดาราของ ม.ป.ช. และ ม.ว.ม. ร่วมกันตามลำดับ

(ข้อสังเกต ถึงแม้ว่าจะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สายสะพายชั้นสูงสุด ม.ป.ช. ก็ตาม แต่หมายกำหนดการให้แต่งกายเต็มยศมงกุฎไทย ผู้ได้รับพระราชทานต้องลดสายสะพายในการประดับเป็น ม.ว.ม. แต่ดาราของ ม.ป.ช. คงประดับอยู่เหนือดาราของ ม.ว.ม. ตามปกติ เพื่อแสดงให้เห็นทราบว่าบุคคลนี้เป็น ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดชั้น ม.ป.ช. แล้ว)

ข. หมายกำหนดการระบุแต่งกายเต็มยศข้างเผือก

ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพายต้องปฏิบัติ ดังนี้

- ได้รับ ป.ม. และ ท.ช. ให้สวมสายสะพาย ป.ม. โดยประดับดาราของ ป.ม. และ ท.ช. ร่วมกันตามลำดับ (เนื่องจากยังไม่ได้รับพระราชทานสายสะพายข้างเผือกเป็นชั้นสูงสุดให้สวมสายสะพาย ป.ม. ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของผู้ได้รับพระราชทาน)

- ได้รับ ป.ช. และ ป.ม. ให้สวมสายสะพาย ป.ช. โดยประดับดาราของ ป.ช. และ ป.ม. ร่วมกันตามลำดับ

- ได้รับ ม.ว.ม. และ ป.ช. ให้สวมสายสะพาย ป.ช. โดยประดับดาราของ ม.ว.ม. และ ป.ช. ร่วมกันตามลำดับ

(ข้อสังเกต ถึงแม้ว่าจะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สายสะพายชั้นสูงสุด ม.ว.ม. ก็ตาม แต่หมายกำหนดการให้แต่งกายเต็มยศข้างเผือก ผู้ได้รับพระราชทานต้องลดสายสะพายในการประดับ เป็น ป.ช. แต่ดาราของ ม.ว.ม. คงประดับอยู่เหนือดาราของ ป.ช. ตามปกติ เพื่อแสดงให้เห็นทราบว่าบุคคลนี้เป็น ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดชั้น ม.ว.ม. แล้ว)

- ได้รับ ม.ป.ช. และ ม.ว.ม. ให้สวมสายสะพาย ม.ป.ช. โดยประดับดาราของ ม.ป.ช. และ ม.ว.ม. ร่วมกันตามลำดับ

ค. ไม่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ยกชื่อในหมายกำหนดการหรือ กำหนดนิตหมายของทางราชการ ให้สวมสายสะพายชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน โดยประดับดาราของ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของแต่ละตระกูลที่ได้รับพระราชทาน ตัวอย่าง เช่น หมายกำหนดให้แต่งกาย เต็มยศจักรี เต็มยศจุลจอมเกล้า ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ระบุคือเต็มยศจักรี และเต็มยศจุลจอมเกล้า ให้สวมสายสะพายชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน

๔.๒ กรณีให้แต่งกายครึ่งยศ (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงดำ) จะแต่งกายเช่นเดียวกับเต็มยศ โดยประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน เว้นแต่ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราช อิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย เมื่อประดับดาราชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานแต่ละตระกูลแล้ว ไม่ต้องสวมสายสะพาย

๔.๓ กรณีให้แต่งกายปกติขาว (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงขาว) ให้ประดับแพรแถบย่อของ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามชั้นตราที่ได้รับพระราชทาน (ชั้นตราที่ได้รับพระราชทานชั้นสูงสุดหรือชั้นสุดท้ายที่ ได้รับอยู่ลำดับแรก ส่วนลำดับที่สองเป็นชั้นตราของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรองจากลำดับแรก) แต่หากระบุ ให้แต่งกายปกติขาวประดับเหรียญ ให้ประดับเฉพาะเหรียญราชอิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึกที่ออกสื่อเบื้อง ซ้าย โดยไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดาราหรือสายสะพาย และแพรแถบย่อ

อนึ่ง ในกรณีเป็นงานศพซึ่งมีกำหนดการระบุให้แต่งกายเต็มยศ ครึ่งยศ หรือปกติขาวไว้ทุกข์ ให้สวมปลอกแขนสีดำที่แขนเสื้อข้างซ้าย

๔.๔ ข้อควรรู้

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญบำเหน็จความชอบ เช่น เหรียญจักรมาลา เหรียญจักรพรรดิมาลา ประดับได้เฉพาะผู้ได้รับพระราชทาน

- เหรียญเฉลิมพระเกียรติหรือเหรียญที่ระลึกสามารถประดับได้ตามที่กฎหมายกำหนด (ไม่ต้องขอพระราชทาน)

- พ.ร.บ. เหรียญงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ.๒๕๙๙ บัญญัติให้บุคคลซึ่งมีชีวิตอยู่ในวันฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ มีสิทธิประดับเหรียญนี้ได้ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๐ เป็นต้นไป

- การประดับโดยไม่มีสิทธิต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๖)

๔.๕ การประดับเครื่องหมายและเข็มพระราชทาน

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับการประสานจากสำนักพระราชวังเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเป็นเข็มที่ระลึก พระราชพิธีมหามงคลต่างๆ ให้แก่ข้าราชการและคณะบุคคลต่างๆ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและแสดงความจงรักภักดี จึงเห็นสมควรให้ประดับเข็มพระราชทานกับเครื่องแบบต่างๆ ตามประกาศสำนักพระราชวัง ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕ เรื่อง การประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทาน ดังนี้

๔.๕.๑ เครื่องแบบปกติขาว เต็มยศและครึ่งยศ

๑.๑ บุรุษ ให้ประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานที่อกเสื้อเบื้องขวาเหนือปากกระเป่าเสื้อ

๑.๒ สตรี ให้ประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานที่อกเสื้อเบื้องขวาโดยอยู่ในระดับเทียบ

เคียงกับบุรุษ

๔.๕.๒ เครื่องแบบสีทากี้ ให้ประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานที่อกเสื้อเบื้องขวาเหนือปากกระเป่าเสื้อ (เหนือป้ายชื่อ) ทั้งบุรุษและสตรี

๔.๕.๓ เครื่องแบบทหาร - ตำรวจ ให้ประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานได้กับเครื่องแบบทุกชนิด ยกเว้น เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม โดยประดับที่ปกกระเป่าเสื้อเบื้องซ้ายชิดกับขอบกระเป่าด้านบนใกล้กับแนวรังคัม หากเป็นเสื้อเครื่องแบบที่ไม่มีกระเป่าด้านบนให้ประดับบริเวณอกเบื้องซ้ายแนวเดียวกับกระเป่าเสื้อด้านบน โดยห้ามประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานร่วมกับเข็มเครื่องหมายพิเศษชนิดอื่นที่ปกเสื้อเบื้องซ้าย

๔.๕.๔ ชุดสากล (บุรุษและสตรี) ให้ประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานที่รังคัมคอพับของเสื้อส่วนล่างเบื้องซ้าย

๔.๕.๕ เสื้อซาฟารีและเสื้อพระราชทาน ให้ประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานที่อกเสื้อเบื้องซ้ายบริเวณปากกระเป่าเสื้อใกล้กับแนวรังคัม

๔.๕.๖ ชุดสุภาพ (สตรี) ให้ประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ทั้งนี้ ห้ามประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานในงานอวมงคล เช่น งานศพ

บรรณานุกรม

สำนักนายกรัฐมนตรี.(๒๕๔๑).ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย พ.ศ.๒๕๔๑ (๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑) กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๒ กรกฎาคม ๑).ราชกิจจานุเบกษา,๑๓๖(ตอนพิเศษ๑๖๖ง),๑-๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.(๒๕๖๒).การแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในวันพระราชพิธี และรัฐพิธี ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๒.กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง

